

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar
Modul: Spletno poslovanje

PSIHOLOŠKI VIDIK ODVISNOSTI OD IGER NA SREČO

Mentorica: mag. Maja Rozman, univ. dipl. komun.
Lektorica: Bojana Samarin, univ. dipl. slov.

Kandidatka: Tina Veber

Kranj, junij 2011

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mag. Maji Rozman, da je sprejela mentorstvo, hvala za njeno strokovno svetovanje, potrpežljivost, prijaznost in vso moralno podporo od samega začetka dalje. Brez njene nesebične pomoči in vzpodbude bi bila moja pot do zaključka diplomskega dela še zelo dolga.

Zahvaljujem se svojim staršema, ki mi vedno s potrpežljivostjo stojita ob strani in verjameta vame v vseh mojih vzponih in padcih.

Marko in Maša, hvala, da sta razumela, da sem poleg vloge partnerice in mamice tudi študentka. Hvala za vse ure, ki sem jih lahko namenila učenju in sta razumela, da zaradi tega ne morem vedno sodelovati pri igrah ali sprehodih z vama.

Še enkrat vsakemu izmed vas iskrena hvala!

IZJAVA

»Študent/ka Tina Veber izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom mag. Maje Rozman.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne: 30. 6. 2011

Podpis: _____

POVZETEK

Zasvojenost zagotovo ni pojem, ob katerem bi najprej pomislili na igre na srečo. Nezavedno besedo povezujemo z drogo ali alkoholizmom, saj je največkrat rabljena prav v tem kontekstu. Vsekakor pa se vedno najprej poraja vprašanje, ki se navezuje na tiste ljudi, ki se dnevno vdajajo raznim igram, v katerih vidijo hiter zaslužek na enostaven način.

Diplomsko delo je razdeljeno na empirični del, v katerem se bomo osredotočili na psihologijo iger na srečo, vidike zasvojenosti, odnos med zasvojenci ter terapevtom, možnosti ozdravitve in dejavnike, ki ljudi pritegnejo k tem vrstam iger. V teoretičnem delu preko izvedenih anket dobimo jasnejšo sliko, kako anketiranci gledajo na igre na srečo ter ali se sploh zavedajo, da tovrstno igranje lahko privede do odvisnosti.

KLJUČNE BESEDE:

- igre na srečo
- odvisnost
- odvajanje
- dobiček
- komunikacija

SUMMARY

Gambling is not the first thing that comes to mind, when talking about addiction. The expression (addiction) is commonly associated with alcohol and drug abuse for it is mostly used in that context. It is a fact, though, that there are very many people who gamble on daily bases in order to make fast and easy money. The first part of the thesis is factual in which we'll focus on the psychology of gambling, different aspects of addiction, chances of recovery, and different factors that attract people to gambling. In the theoretical part the results of surveys will help us get clearer picture of how gambling is perceived and if does indeed lead to addiction.

KEYWORDS:

- gambling
- addiction
- rehabilitation, recovery
- profit
- communication

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	PREDSTAVITEV PROBLEMA	1
1.2	METODE DELA.....	1
2	IGRE NA SREČO	2
2.1	KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED.....	2
3	PSIHOLOŠKI VIDIK ODVISNOSTI OD IGER NA SREČO	3
3.1	KAKO PREPOZNAMO SIMPTOME ODVISNOSTI.....	3
3.2	VZOREC ODVISNKOV	4
3.3	PODEDOVANA ZASVOJENOST	4
3.4	IGRE NA SREČO PREKO INTERNETA.....	5
4	ZDRAVLJENJE ODVISNOSTI	6
4.1	VRSTE ZDRAVLJENJA	6
4.2	FAZA ZADRŽEVANJA	7
4.3	STROŠKI ZDRAVLJENJA.....	7
5	ODNOS TERAPEVT – ODVISNIK	8
5.1	KDO JE LAHKO TERAPEVT?.....	9
5.2	KOMUNIKACIJA S STRANI TERAPEVTA	9
5.3	VPLIV ZDRAVLJENJA NA SVOJCE ZASVOJENIH.....	10
6	IGRE NA SREČO IN MLADOSTNIKI	11
6.1	IGRE ZA DENAR MED MLADOSTNIKI	12
7	IGRE NA SREČO IN TRŽNO KOMUNICIRANJE	13
7.1	OSEBNO TRŽNO KOMUNICIRANJE.....	14
7.2	NEOSEBNO TRŽNO KOMUNICIRANJE.....	14
8	ODGOVORNO IGRALNIŠTVO	15
8.1	SAMOPREPOVEDI.....	15
9	POZITIVNE STRANI IGER NA SREČO	16
10	RAZISKAVA IN INTERPRETACIJA ANKETE	17
10.1	NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	17
10.2	PREDSTAVITEV REZULTATOV ANKETIRANJA.....	17
10.3	KRATEK POVZETEK RAZISKAVE	33
11	ZAKLJUČEK	34
12	VIRI IN LITERATURA	35
13	PRILOGE	36
13.1	INTERVJU S TERAPEVTKO.....	38

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketiranih	18
Graf 2: Starost aketiranih	18
Graf 3: Stopnja izobrazbe	19
Graf 4: Igranje iger na srečo v zadnjem letu	20
Graf 5: Obisk igralnic	21
Graf 6: Pogostost igranja	22
Graf 7: Vožnja z namenom obiska igralnice	23
Graf 8: Zadetek večjega dobitka	24
Graf 9: Opozorilo okolice	25
Graf 10: Igre na srečo lahko prinašajo bogastvo	26
Graf 11: Najbolj znane igre na srečo	27
Graf 12: Seznanjenost o zasvojenosti z igrami na srečo	28
Graf 13: Pogled na igre na srečo	29
Graf 14: Seznanjenost z organizacijami, namenjenim odvisnikom od iger na srečo	30
Graf 15: Poznanstvo zasvojenih s strani anketiranih	31
Graf 16: Sposojanje denarja za igranje	32
Graf 17: Igranje z namenom poplačila dolgov	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Letni obseg potrebnih sredstev za izvajanje dejavnosti	8
Tabela 2: Spol anketirancev	17
Tabela 3: Starost anketiranih	18
Tabela 4: Stopnja izobrazbe	19
Tabela 5: Igranje iger na srečo v zadnjem letu	20
Tabela 6: Obisk igralnic	20
Tabela 7: Pogostost igranja	21
Tabela 8: Vožnja z namenom obiska igralnice	22
Tabela 9: Zadetek večjega dobitka	23
Tabela 10: Opozorilo okolice	24
Tabela 11: Igre na srečo lahko prinašajo bogastvo	25
Tabela 12: Najbolj znane igre na srečo	26
Tabela 13: Seznanjenost o zasvojenosti z igrami na srečo	27
Tabela 14: Pogled na igre na srečo	28
Tabela 15: Seznanjenost z obstojem organizacij, namenjenim odvisnikom od iger na srečo	29
Tabela 16: Poznanstvo zasvojenih s strani anketiranih	30
Tabela 17: Sposojanje denarja za igranje	31
Tabela 18: Igranje z namenom poplačila dolgov	32

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV PROBLEMA

V diplomskem delu se bomo dotaknili problematike, za katero si večina predstavlja, da je ne zadeva. Ob besedi odvisnost od iger na srečo morda pomislimo, da niti ne predstavlja težave v tolikšni meri, da bi besedo odvisnost lahko uporabili. Vsekakor se ne kaže le pri ljudeh, ki ves svoj dohodek porabijo za razne igre, ki obljublajo dobiček; veliko je tudi takih, ki so z vložki v igre pazljivejši, pa vendar svoj prosti čas namenijo samo tovrstni zabavi.

Na začetku bo predstavljen pomen besedne zveze "igre na srečo", v nadaljevanju pa bomo govorili o psihološkem vidiku odvisnosti od slednjih.

Izpostavili bomo mladino, ki je dovzetnejša za obljube po hitrem zaslužku. Verjamejo, da si je možno na lahek način pridobiti zadostno finančno varnost, po kateri hrepenijo. Današnja tehnologija jim omogoča, da so jim igre na srečo blizu že v času, ko še niso sposobni odgovorno razmišljati.

Predstavili bomo načine delovanja raznih organizacij, ki pomagajo odvisnikom. Dejstvo je, da zasvojen oseba težko prizna okolici, predvsem pa sebi, da je od iger odvisna. Tako bo osrednji del naloge prikazal odnos med odvisnikom in terapevtom. Igre na srečo ne prinašajo samo zasvojenosti, pozitivno stran tovrstnih iger bomo predstavili na koncu empiričnega dela.

Bistvena problematika celostnega dela pa obravnava odnose med odvisniki od iger na srečo in terapevti ter način komuniciranja, ki med njimi poteka.

1.2 METODE DELA

V diplomskem delu bomo uporabljali različne metode dela. Empirični del bo zasnovan na podlagi domače in tuje strokovne literature, teoretični del pa bomo predstavili skozi analizo podatkov, ki smo jih pridobili z izvajanjem anonimne ankete. Sodelovalo je 50 popolnoma neznanih anketirancev. Opravljen je bil tudi intervju s slovensko terapevtko dr. Sanjo Rozman, ki že vrsto let dela z odvisniki in je tudi predsednica društva za pomoč zasvojenim.

2 IGRE NA SREČO

Igra na srečo ali hazard (oziroma hazardiranje) je igra za denar, navadno s kartami, kockami, ruleto in druge igre. Izid igre je odvisen od naključja (sreče) in zelo malo ali nič od sposobnosti igralca. Hazardiranje vključuje tudi stave na loteriji, igranje lota in športne napovedi. Hazardiranje lahko igralca povsem zasvoji. Igralca na srečo imenujemo tudi kockar.

V širšem pomenu besede je hazard tudi vsako nevarno dejanje oziroma obnašanje, pri katerem sprejemamo odločitve brez natančnega poznavanja ozadja dogodka.

V nekaterih državah so stave in organizirano hazardiranje zakonsko prepovedane. V Sloveniji lahko organizirajo igre na srečo igralnice in Loterija Slovenije (<http://sl.wikipedia.org>).

2.1 KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED

Grški bogovi Zevs, Had in Pozejdon so Vesolje razdelili na nebesa, pekel in morje tako, da so vrgli kocko. Igre na srečo so ena najstarejših človeških poželenj. Arheolški dokazi pravijo, da je bil hazarder celo že jamski človek. Našli so namreč predmete – podobnih oblik kot kocke, narejene iz kosti gležnja ovce ali psa, imenovane Astragli, stare 40.000 let. V jamah so našli risbe zgodnjih ljudi pri igranju na srečo. Pare kock pa so našli med ostanki Pompejev, med njimi so bile nekatere "obtežene", da bi padale na določeno stran.

V kitajski zgodovini se prvi zapisi o igrah na srečo pojavijo 2.300 let pred našim štetjem. Verjetno pa je, da je bilo odtlej igranje na srečo v takšni ali drugačni obliki navzoče v skoraj vseh družbah. Od antičnih Grkov in Rimljanov do Napoleonove Francije in elizabetinske Anglije je zgodovina bogata z zgodbami, ki temeljijo na igrah na srečo. Na vrhuncu rimskega imperija so zakonodajalci celo predpisali, da se morajo vsi otroci izobraziti v hazardu in metanju kock.

Večina današnjih igralniških iger je nekakšna inkarnacija preteklih iger. Francoski delavski razred 16. stoletja je postal spreten v egipčanski ruleti, medtem ko se je Napoleon navduševal nad igro s kartami, imenovano »vingt-et-un«, kar zdaj poznamo pod imenom BlackJack.

Angleži so razvili različico, imenovano »hazard«, ki je predhodnica danes zelo priljubljene igre metanja kock »craps«, medtem ko temelji sodobnega pokra izvirajo iz kombinacije antičnih vplivov perzijskih, italijanskih in angleških iger na srečo. Nadaljnje izboljšave pokra, kot so tehnike stavljenja, so predstavili Francozi, koncept blefiranja pa so razvili Britanci (<http://www.casinocezar.si>).

Dejstvo je, da začetki iger na srečo segajo zelo daleč nazaj, čeprav točen izvor ni znan. Teoretično gledano je šlo res za drugačen način igranja, koncept nekaterih

iger pa je ostal nespremenjen do danes. S tehnološkim napredkom so se igre na srečo začele pojavljati na svetovnem spletu in se s tem zelo razširile.

3 PSIHOLOŠKI VIDIK ODVISNOSTI OD IGER NA SREČO

Večinsko prepričanje strokovnjakov za duševno zdravje je, da je zasvojenost omamljanje, disfunkcionalna oblika reševanja težav in beg pred resničnostjo. O zasvojenosti z igrami na srečo pa dodajajo: "Za zasvojenost gre takrat, ko igre na srečo za posameznika postanejo osnovni način uravnavanja čustvenega življenja. Zasvojeni postanejo odvisni do te mere, da njihovo vedenje ni več izbira, pač pa obrambni mehanizem, od katerega je odvisno njihovo preživetje" (<http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi>).

Verjamemo lahko, da so začetki igranja povsem nedolžni. Nihče ne vidi nič slabega v kakšni srečki, ki jo mimogrede kupi, ali ob vplačanem loterijskem listku. Vsekakor je treba poudariti, da občasni poizkus preizkušanja sreče dejansko v nobenem pogledu ni škodljiv. O problematiki govorimo, kadar osebo igranje pritegne do te mere, da ji postane življenjska prioriteta. Gotovo ima tukaj velik vpliv tako imenovana »začetniška sreča«, ko igralec v prvih poizkusih z manjšimi vložki v igre vsoto podvoji ali potroji ali mu pri izpolnjevanju loterijskega lističa do dobitka zmanjkajo le kakšne tri številke. Ravno dovolj, da ga pritegne ter da dobi občutek, da je tak način zaslužka izredno lahek. Pojavi se navdušenje nad igro, ki lahko privede do te mere, ko igralec situacije ne vidi več realno. Potreba po vlaganju denarja v igro tako postane nuja.

3.1 KAKO PREPOZNAMO SIMPTOME ODVISNOSTI

Simptome odvisnosti od iger na srečo je v primerjavi z odvisnostjo od drog ali alkohola težje prepoznati. Odvisnik navzven (fizično) ne kaže večjih sprememb, kot jih lahko opazimo pri drugih odvisnostih. Sprememba je večinoma psihičnega izvora. Vendar tudi te simptome ne pripisujemo odvisnosti. Igralec si težko prizna, da je v slabem psihičnem stanju zaradi nekontroliranega igranja in tudi sam išče druge krivce za svoje počutje.

Simptomi odvisnosti:

- **Igranje na srečo ni planirano vnaprej**
Odvisnik ne načrtuje, kdaj bo igral. To počne podzavestno in nekontrolirano, ne razmišlja o času, ki ga nameni tovrstni zabavi.

- **Izposojanje denarja**
Tipičen kazalnik je igranje do zadnjega centa, odvisniki prodajajo osebno lastnino (nepremičnine, vrednostne papirje ...) in si nazadnje denar izposojajo v prepričanju, da bodo vse zaigrano priigrali nazaj in dobiček morda celo povečali.
- **Skrivanje**
Večina odvisnikov svojim bližnjim ter okolici zavestno prikriva svojo strast do iger. Pogosto celo lažejo ter na morebitna namigovanja reagirajo zelo agresivno.
- **Ponovni začetek**
Ob izgubi večjih vsot občutijo hudo kesanje ter si obljubijo, da bodo z igranjem prekinili in morda jim za nekaj časa to tudi uspe. Vendar v času »premora« postanejo depresivni ter ob prvi priložnosti zopet preizkušajo svojo srečo z izgovorom, da si le nameravajo pridobiti izgubljeni denar.
- **Pobeg pred skrbmi**
Igre na srečo igralca prevzamejo do te mere, da odmisli vsakdanje skrbi in težave. Zaposlen je edino z razmišljanjem o zmagi in zanika realno življenje.
- **Razmišljanje o samomoru**
Zasvojeni živijo v začaranem krogu, iz katerega pogosto ne vidijo izhoda. Vse večja denarna stiska ter spoznanje, da se igram ne morejo upreti, jih pogosto privedejo celo do misli na samomor.

3.2 VZOREC ODVISNKOV

Raziskave dokazujejo, da obstaja določen tip ljudi, ki je igram na srečo bolj podvržen. Navadno so to čustvene, labilne osebe, ki se ne morejo soočiti z realnostjo. Skrivajo se za utvaro, da jim hitro pridobljeni denar lahko prinese želeni položaj, srečo, finančno stabilnost in samozavest. Radi sanjarijo o bodočih uspehih, ki jim jih po njihovem prepričanju lahko zagotovi edino igra na srečo. Delajo načrte, kaj bodo z namišljenim denarjem storili, ter ob tem čutijo čustveno vzburjenje. Po drugi strani pa se jih ob izgubi polaščata lasten prezir ter obup.

Predvidevamo lahko, da takšen vzorec ljudi dejansko ne bi čutil resnične sreče niti ob morebitnih visokih dobitkih, saj bi vedno znova stremeli po še večjih vsotah.

3.3 PODEDOVANA ZASVOJENOST

Eno najbolj dokazanih dejstev v zvezi z zasvojenostjo je, da se v določenih družinah pogosto pojavlja. Hipotezo so dokazovali na posvojenih otrocih alkoholikov, ki so kot odrasle osebe pogosteje postali alkoholiki kot njihovi vrstniki iz družin brez zasvojenosti (Rozman, 1998, str. 58).

Zgoraj omenjeno hipotezo pripišemo tudi odvisnosti od iger na srečo. V družinah s tovrstnim odvisnikom pogosto veliko govorijo o denarju ter prevladuje mišljenje, da edino denar lahko kupi srečo. Potomci postanejo zaslepljeni s privilegiji bogastva, preden so sami sposobni realno razmišljati. Nehote se nalezejo prepričanja, da jim igra poleg zabave lahko prinese zavidljiv finančni položaj in s tem prepričanjem odraščajo. V drugih okoliščinah o tem ne bi razmišljali, tako pa sta jim denar ter igra skozi oči svojcev bliže, kot bi jim smela biti.

3.4 IGRE NA SREČO PREKO INTERNETA

Internet je najbolj razširjeno globalno omrežje, do katerega ima dostop skoraj vsak. Ravno iz tega razloga je internetno igranje iger za denar najbolj razširjeno in tudi najbolj nevarno. Za tovrsten način preizkušanja sreče ni potrebno zapustiti doma in oditi do mesta, kjer se igre izvajajo, potreben je le dostop do mreže in kreditna kartica. Dostopen je 24 ur na dan in vse dni v letu.

Vendar lahko tudi igre na srečo preko interneta prireja le gospodarska družba, ki ima pridobljeno koncesijo s strani ministrstva za finance. Na podlagi 5. člena Pravilnika o prirejanju iger na srečo preko interneta oziroma drugih telekomunikacijskih sredstev mora koncesionar zagotoviti:

- prepoznavanje vsebin in informacij na svoji spletni strani,
- dokumentirane postopke za zagotavljanje zasebnosti,
- dokumentirane postopke za varne finančne transakcije,
- varovanje informacij pri vseh elektronskih procesih, povezanih s spletno igro,
- upoštevanje zahtev standarda ISO 27001, ki se nanašajo na varovanje informacij,
- opredeljen postopek za reševanje pritožb,
- opredeljen postopek za obvladovanje elektronskih procesov, povezanih s spletno igro (<http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov>).

4 ZDRAVLJENJE ODVISNOSTI

Zdravljenje odvisnosti od iger na srečo je največkrat nujno potrebno, saj odvisniki od iger na srečo pogosto razvijejo tudi nekatere druge oblike odvisnosti (alkohol, prepovedane droge, motnje hranjenja ...). Če se odvisniškega vzorca vedenja ne pozdravi, obstaja velika verjetnost, da bo posameznik še naprej odvisen, zamenjal bo le obliko odvisnosti (<http://www.zd-go.si>).

Predvidevamo, da gre pri odvisnosti od iger na srečo enako kot pri odvisnosti od uporabe psihoaktivnih substanc za nevzdržno željo po evforičnem stanju, ki ga odvisniki doživljajo. V nasprotju od zasvojenosti s substancami odvisnik od iger za denar potrebuje lastno potrditev, ki je močno popačena. Pri tovrstni zasvojenosti prevlada potreba po zmagovanju ter življenju v namišljenem svetu, ki je nekakšen beg pred realnostjo. Občutek premagovanja usode postane intenziven do te mere, da zasvojeni ne znajo več živeti brez popolnega nadzora nad dogajanjem. Prepričani so, da jim edino igra lahko spremeni življenje, in si ob tem domišljajo, kaj vse si bodo kupili s priigranim denarjem.

Pot iz začaranega kroga se prične s priznanjem odvisnosti, kar je najtežji korak. Faze zanikanja so dolgotrajne in velikokrat je najgloblji finančni padec tisti, ki odvisniku odpre oči. V primeru, da se tudi v tem primeru ne zbudi iz tako imenovanega transa, preide v fazo, ko si poizkuša sposoditi denar od znancev ali poizkuša celo goljufati, saj še vedno živi v prepričanju, da bo izposojeni denar priigran nazaj. V tej fazi največkrat pritegne pozornost okolice, kar občuti kot še hujše breme, saj se je proti neprijetnim vprašanjem prisiljen boriti z lažjo.

4.1 VRSTE ZDRAVLJENJA

Zdravljenje je tako kot zdravljenje katerekoli druge odvisnosti dolgotrajno in zahteva popolno sodelovanje odvisnika. V primeru, da je v odvajanje prisiljen, je rezultat že v naprej obsojen na propad.

Odvisniki najpogosteje izberejo zdravljenje, ki poteka v skupinah, saj se tako srečajo z ljudmi, ki imajo iste težave. Skupine so podobno kot pri zdravljenju alkoholikov anonimne in se s pomočjo psihoterapevtov soočijo s stvarnostjo. Zasvojeni dobijo občutek pripadnosti, saj v času strastnega igranja občutijo izrinjenost iz okolice. Povezuje jih podoživljanje preteklosti in vsi se borijo za isti cilj. Naučijo se soočenja s težavami mimo iger in vzdrževanja samokontrole.

Druga oblika zdravljenja je individualne narave, ki poteka med odvisnikom in psihoterapevtom. Za ta način se odločijo redki, vzrok pa je pogosto pripisan

sramovanju samega sebe. Odvisnik, ki se s težavo sooči, ima manjvrednostni občutek in mu je neprijetno o svoji odvisnosti govoriti z nekom na štiri oči. Vendar pa v primeru, da se zasvojeni vendarle odloči za ta način samopomoči, terapevt v njem zna vzbuditi občutek zaupanja.

Niso pa le zasvojeni tisti, ki potrebujejo pomoč. V podobni situaciji se znajdejo tudi njihove družine, ki velikokrat še huje občutijo vdor odvisnosti, saj imajo sami na življenje stvaren pogled. Soočiti se morajo s spoznanjem, da je odvisnost od iger na srečo bolezen in da bi sami težko pripomogli k ozdravitvi le-te.

4.2 FAZA ZADRŽEVANJA

V fazi zadrževanja, ko zasvojeni poskuša omejiti hazardiranje, ker ga v to prisilijo upniki, zelo velikopotezno kuje načrte, kako se bo izmazal iz dolgov. Načrtuje, kako bo delal po dvajset ur dnevno, nikoli bolan, nikoli utrujen ... sleherni dan naslednjih deset let (Rozman, 1998, str. 166).

Predvidevamo lahko, da faza zadrževanja večinoma ne traja prav dolgo, saj odvisnika hitro premami želja po ponovnem preizkušanju sreče. Spozna, da so načrti o nepretrganem delu neizvedljivi, vedno bolj se predaja mislim o hitreje pridobljenem denarju in prioriteto zopet dobi loterijski listek. Povratek v svet igre pogosto spremlja občutek olajšanja in sreče, načrti o vračilu dolgov zbledijo. Ob prvem ponovnem poizkusu večinoma ne gre za velike vsote vložkov, saj je finančna stiska še vedno globoka, se pa iz dneva v dan stopnjuje. Redki so primeri, ko zasvojeni po neuspehi fazi zadrževanja zlahka izstopi iz začaranega kroga.

4.3 STROŠKI ZDRAVLJENJA

Čeprav pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja ne omogočajo opravljanja nalog zdravljenja odvisnosti iz naslova javnih sredstev in so obstoječi kadri angažirani s problematiko zdravljenja odvisnosti od nedovoljenih drog, bo potrebno ponovno razdelati koncept delitve dela in v program interdisciplinarno vključiti obstoječe izvajalce in zunanje sodelavce.

Glede na obstoječo kadrovsko strukturo je za uspešen začetek dela na področju zdravljenja odvisnosti od nedovoljenih drog v centru potrebno zaposliti:

- terapevta
- socialnega delavca (<http://www.zd-go.si>).

Letni obseg potrebnih sredstev za izvajanje dejavnosti v predlaganem obsegu je razviden iz preglednice:

delovno mesto	stroški dela	materialni stroški	skupaj
terapevt	26.957 €	3.083 €	30.040 €
socialni delavec	20.411 €	2.344 €	22.755 €
delovršne pogodbe	10.000 €	2.000 €	12.000 €
ostali stroški	1.227 €	141 €	1.368 €
skupaj	58.595 €	7.568 €	66.163 €

Tabela 1: Letni obseg potrebnih sredstev za izvajanje dejavnosti
(VIR: www.zd-go.si)

5 ODNOS TERAPEVT – ODVISNIK

Pri zdravljenju odvisnosti sta najpomembnejši motivacija bolnika in podpora. Pomembno je tudi, da se bolnik pred začetkom zdravljenja seznanja z njegovim potekom, trajanjem in stranskimi učinki (<http://www.premagal.si/Koristno+je+vedet>). Terapevt mora že takoj ob prvem stiku v odvisniku vzbuditi občutek zaupanja. Ne sme nastopiti na silo ali se pacientu približati več, kot si ta želi.

Ta odnos vsebuje več različnih dimenzij, ki jih bomo v tem prispevku le bežno omenili, da bi na ta način podali bolj celovito informacijo:

- **Transfer** je prenos infantilnih vsebin iz pomembnih odnosov v fazi zgodnega oblikovanja osebnosti v odnose v kasnejših življenjskih obdobjih (po Praperju, 1999). Posledice se kažejo z napetostjo, odporom, strahom in jezo, kar pacient v ta odnos vnaša, na terapevtu pa je, da te elemente prepozna, jih poveže s pacientovimi prejšnjimi življenjskimi izkušnjami in preko tega razrahlja aktualni odnos tukaj in sedaj.
- **Kontrtransfer** je terapevtov nezavedni odgovor na pacientove transferne vsebine in vnašanje vseh terapevtovih nezavednih teženj in konfliktov v terapevtski proces, kar se kaže v njegovih tolmačenjih in tehnikah. To pomeni, da gre pri slednjem za terapevtov transfer do pacienta, premeščanje vsakršnih infantilnih in agresivnih impulzov na pacienta.
- **Transpozicija in kontratranspozicija**. Tu gre za prenos nepredelanih konfliktnih infantilnih vsebin na vse odnose. Tako je tudi vsak nov odnos že pred prvim srečanjem določen s slabimi izkušnjami iz primarnih objektnih odnosov: pacient že vnaprej pričakuje, da bo ranjen, zavržen, zlorabljen in odrinjen. Transpozicija je v terapevtskem smislu praviloma lažje dostopna obravnavi, ker gre za vedno isti način vzpostavljanja medsebojnih odnosov,

hkrati pa pomemben diagnostični dejavnik in jo je zato nujno prepoznati (<http://www.zd-mb.si/fileadmin/OsebneStrani/MilosZidanik/Dokumenti>).

Seveda lahko predvidevamo, da je izrednega pomena tudi simpatičnost med udeležencema zdravljenja. Težko si predstavljamo uspešno zdravljenje v primeru, ko pacient do svojega terapevta čuti odpor iz neznanega vzroka in mu je njegova fizična bližina neprijetna. V tem primeru je po našem mnenju primernejše izbrati skupinsko terapijo, saj tako pacient in terapevt nimata tako izrazitega stika.

5.1 KDO JE LAHKO TERAPEVT?

Med trenutno sprejetimi kriteriji so: višješolska izobrazba ustrezne smeri, opravljen dvosemestrski podiplomski študij iz zdravljenja odvisnosti ali psihoterapije ter vsaj tri leta dela ob izkušenem terapevtu (<http://www.zd-mb.si/fileadmin/OsebneStrani/MilosZidanik/Dokumenti>).

Osebno zagovarjamo stališče, da se za poklic terapevta ne more odločiti vsak, ki se mu zdi to delo zanimivo. Kadar gre za delo z ljudmi, ki so v psihično nestabilnih situacijah, je zagotovo pomembna osebnost terapevta in ne samo strokovno znanje. Ena izmed kvalit, ki naj bi jo imel terapevt prirojeno, je gotovo tudi razumevajoč odnos do drugačnih, saj je iz našega vidika le tako sposoben odvisniku dejansko nuditi pomoč.

Sklepamo, da je na trgu tudi precej »lažnih« ali samooklicanih terapevtov, saj Slovenija še nima urejenega zakona o psihoterapiji. Ljudje v stiski so precej labilne osebe in predstavljamo si, da jih kaj hitro lahko zavede oseba, ki svoje storitve brez primerne izobrazbe ponuja pod nazivom psihoterapija z namenom, da se okorišča s stisko zasvojenih.

5.2 KOMUNIKACIJA S STRANI TERAPEVTA

Bolnikom (v našem primeru odvisnikom) se ne sme postavljati imperativnih vprašanj, ker le-ta povzročajo občutek krivde in dobimo nanje odgovore, ki niso prilagojeni resničnosti, po kateri se sprašuje. Še posebej se ne sme kritizirati njihovih stališč, prepričan, pogledov. Nadalje je potrebno bolnika (odvisnika) hrabriti, mu dajati priznanje, mu reči npr., da zna dobro sodelovati ... Pomnimo, da se pohval in priznanj niso izmislili pedagogi zaradi tega, ker bi bile primerne samo za otroke. (Trček, 1994, stran 208). Naš vidik lahko pojasnimo na podlagi prepričanja, da ima zasvojenec v prvi vrsti težave s samospoštovanjem. Zdi se nam pomembno, da se mu najprej povrne vera, da je ne glede na situacijo, v kakšni se je znašel, pomemben on sam. Predvidevamo, da se je ta oseba do časa zdravljenja

velikokrat znašla v neprijetnih situacijah, lahko je bila zaradi svojih težav izrinjena iz družbe ali si je celo poizkusila vzeti življenje. Torej gre za relativno občutljivo področje, do katerega mora terapevt priti postopoma. Pacienti na začetku verjetno neradi govorijo o sebi in iz tega vidika predvidevamo, da se mora terapevt odločiti, katere informacije so nujne za nadaljnje zdravljenje in s katerimi lahko počaka, da se odvisnik malo bolj odpre. Sklepamo, da terapevt med terapijami ne sme povzdigovati svoje avtoritete in na podlagi te siliti v odvisnika z vprašanji, ki so mu neprijetna.

Pomembno se nam zdi, da se terapevt pacientu posveti in v času zdravljenja ne opravlja drugih stvari, da ga posluša in mu ne vpada v besedo. Vsekakor mora biti poudarek tudi na prostoru, kjer se terapija izvaja, saj se mora pacient počutiti udobno in sproščeno.

Žal dandanes vse, kar je povezano s psihoterapijami, še vedno velja za tabu temo. Redki so tisti, ki brez sramu priznajo, da iščejo pomoč pri terapevtu. S tega vidika je pomembno, da terapevt o zasvojenosti ne razkriva nikakršnih podatkov, razen v primeru, če odvisnik tega pisno ne odobri. Zaupnih informacij si prav tako ne smejo deliti pri posvetovanjih z drugimi terapevti ali njihove zgodbe kakorkoli objaviti na način, da bi odvisnika lahko prepoznali.

5.3 VPLIV ZDRAVLJENJA NA SVOJCE ZASVOJENIH

Kompulzivno hazardiranje zahteva veliko časa in energije. Kompulzivni hazarder mora zanemariti družino, da si zagotovi oboje. Če so v družini otroci, so prikrajšani za očetovo prisotnost, kar pomeni fizično in psihično. Otroci doživljajo pomanjkanje čustvene bližine kot zavrnitev, ki je bolj izrazita kot pri otrocih alkoholikov ali odvisnikov od drog. Če je oče otrok odvisen od neke substance, ti že v rani mladosti veliko lažje razumejo očetovo odsotnost. Otroci kompulzivnega hazarderja ne morejo imeti tega spoznanja (Heineman, 2008, stran 226).

Gotovo vsaka vrsta zasvojenosti pusti pečat na celi družini zasvojenca. Lahko celo trdimo, da je to problematika, ki skoraj v isti meri zadeva svojce, in premalokrat pomislimo, da tudi oni potrebujejo pomoč. Večina bližnjih odvisnika od iger na srečo dolgo gotovo ne prepozna. Ugotovili smo, da slednji skozi vrsto laži lahko dolgo in uspešno prikriva svojo nevzdržno predajo igram.

Predvidevamo, da je spoznanje hud udarec za vse, ki so z zasvojenim kakorkoli povezani. Soočiti se morajo ne samo s hudo resnico, ampak tudi z vprašanjem, kako naprej. Seveda se zavedajo, da svojec potrebuje pomoč, vprašanje pa je, kako mu pomagati. Prepričani smo, da vsak najprej pomisli, da terapevta ne potrebuje, da lahko znotraj družine problem rešijo sami. Skozi čas ugotovijo, da je to resnično bolezen, ob kateri so kljub prizadevanju, nemočni.

Pomembno je, da družina odvisnika od iger na srečo skozi čas zdravljenja podpira in mu ne očita morebitnih finančnih dolgov. Prav tako morajo s terapevtom sodelovati vsi. Družina se mora otresti misli, kaj bodo rekli drugi in kako jih bodo sprejeli, ko se bo to razvedelo. Najtežje za njih je verjetno dejstvo, da istočasno stojijo zunaj kroga zasvojenosti, po drugi strani pa so z njo globoko povezani. Po mnenju psihologov se pogosto zgodi, da svojci potrebujejo pomoč zaradi depresije šele potem, ko zasvojenec prestane začetni del zdravljenja. Takrat pride čas, ko prvi šok popusti, ko se resnično zavejo finančnih težav in morajo bližnjemu stati ob strani brez obtoževanja. Počutijo se osamljene, potrte, brez energije in volje do življenja.

6 IGRE NA SREČO IN MLADOSTNIKI

Splošno znano je, da ima večina iger na srečo določeno starostno omejitev, kar je v Sloveniji 18 let. Na prvi pogled se zdi, da so s tem mladoletni dovolj zaščiteni pred tovrstnimi igrami, širše gledano pa je slika precej drugačna.

Predpostavljamo, da v prvi stik s poizkušanjem sreče dandanes stopijo že otroci. Njihovo zanimanje pritegne otroška hrana, ki poleg živil vsebuje tudi igračko ali nalepke. Vneto odpirajo embalažo v upanju, da bodo dobili kaj novega. Sličice zbirajo v temu namenjene knjižice toliko časa, dokler te niso polne. Ob pridobitvi že obstoječe nalepke občutijo razočaranje in veselje, ko jim sreča nameni novo. Tako so že v zgodnji mladosti, ko besedne zveze igre na srečo niti ne poznajo, vključeni v preizkušanje svoje sreče.

Nedaleč stran so razne moderne računalniške igrice ter igralni avtomati, s katerimi prenekateri gostinski lokali mamijo mlade. Igre v naravi so se že pred časom umaknile nasilnem vdoru sodobne elektronike, katera ljudi dobesedno hipnotizira. Vse več je mladine, ki si ne predstavlja dneva brez priljubljene igrice, ob igranju katere preživlja večino prostega časa. Živijo v nekakšni iluziji, predajajo se dogajanju na zaslonu in ne reagirajo na zunanji svet. Morda lahko delno krivdo pripišemo tudi staršem, ki so pod pritiskom sodobnega tempa življenja preobremenjeni in premalo časa namenijo otrokom.

V teh primerih seveda ne gre za igre za denar, vendar je prav tako na preizkušnji sreča. Morda jo bodo ravno ti otroci v zrelejših letih preizkušali na drug način, ko bo v igri tudi denar.

6.1 IGRE ZA DENAR MED MLADOSTNIKI

Pri mladih se igre za denar lahko začnejo popolnoma nedolžno. Pogosto iz samega dolgočasje skupina mladih ugotovi, da je lahko (vzemimo za primer) igra s kartami veliko bolj zanimiva, če vsak udeleženec v igro vloži manjši znesek, ki nato pripada zmagovalcu. Seveda jih ta način dokaj hitro pritegne do te mere, da se zneski zvišujejo.

Poudarjamo, da je pri mladini začetno hazardiranje še nevarnejše, saj večinoma še nimajo lastnih dohodkov in z denarjem ne znajo upravljati. Prav tako običajno zakonsko niso odgovorni za svoje dolgove. Samoumevno se jim zdi, da jim denarja ne more zmanjkati, saj ga lahko vedno dobijo od staršev. In če ob tem še sami kaj »zaslužijo« skozi igro, se jim zdi samo dobrodošlo. Da pa se vendarle zavedajo nespametnosti svojih dejanj, predvidevamo na podlagi dejstva, da tovrstne igre strogo skrivajo pred ostalimi, saj vedo, da ne bi naleteli na odobravanje.

7 IGRE NA SREČO IN TRŽNO KOMUNICIRANJE

Pojem komunikacija zavzema najrazličnejše oblike sporazumevanja med ljudmi. Ko imamo v mislih komunikacijo podjetja s strankami, govorimo o tržnem komuniciranju.

Tržno komuniciranje si prizadeva:

- informirati udeležence o trženjski ponudbi in o trženjskih strategijah podjetja,
- vplivati na udeležence, da bi ravnali v prid trženjskih ciljev podjetja.

Obseg tržnega komuniciranja:

- oglaševanje (ekonomsko propagando), ki obsega vsa ugodna in plačana sporočila o podjetju ali njegovih izdelkih in storitvah, na primer oglasi v časnikih in revijah, radijske in televizijske objave, napise in slike na javnih prostorih, plakate in letaki ipd;
- pospeševanje prodaje, ki zajema spodbujanje prodaje s sredstvi, ki niso neposredno vezana na tržni izdelek ali storitev, na primer sejmi in razstave, posvetovanja in predstavitve, propagandna darila in tekmovanja, nagradne igre ipd.;
- publiciteto, ki zajema vsa ugodna, vendar neplačana sporočila o podjetju in njenih izdelkih ali storitvah, na primer članki v časopisih, revijah, novice na televiziji, ugodne govorice med porabniki ipd.;
- osebno prodajanje, ki poteka med dvema ali več udeleženci, odjemalci, bodisi v direktnem stiku ali pa po telefonu in drugih načinih prenosa podatkov in informacij – elektronska sporočila (<http://www.poslovni-bazar.si>).

Pri igrah na srečo je podobno kot pri ostalih organizacijah pomembna komunikacija med organizatorji ter ciljno skupino. Na tem področju večinoma delujejo strokovnjaki ob aktivni pomoči ostalih zaposlenih. Upoštevati je potrebno strateške prednosti in poslovno etiko ter objektivno obveščanje javnosti. Cilj tržne komunikacije je zadovoljitev povpraševanja potrošnikov. Bistvo je na določitvi ciljev in vizij in le z dobrim pretokom informacij je izid lahko uspešen.

7.1 OSEBNO TRŽNO KOMUNICIRANJE

Pod osebno tržno komuniciranje uvrščamo vsako komunikacijo, tako z obstoječo kot potencialno ciljno skupino, ki poteka neposredno v osebni stiku. Osebna tržna komunikacija je eden najpomembnejših instrumentov za uspešno promoviranje organizacij. Osebna prodaja storitev je tudi s strani organizatorjev iger na srečo zanimiva metoda, vendar je potrebno obvladati določene veščine. Prodajnik oz. tržnik mora poznati trg in konkurenco, potrebna pa je tudi zadostna mera motivacije ter poznavanje govorice telesa, saj z držo nezavedno lahko povemo več kot z besedami. Osebna prodaja je ena najdražjih oblik komuniciranja, vendar gotovo podjetju prinaša najboljše rezultate. Gledano z zunanega stališča zagovarjamo dejstvo, da je ravno dober tržnik pogosto vzrok, da v nas prebudi zanimanje.

7.2 NEOSEBNO TRŽNO KOMUNICIRANJE

Najznačilnejša smer neosebnega tržnega komuniciranja je oglaševanje, kjer so udeleženci osebno neznani. Organizatorji iger na srečo največkrat uporabljajo prav ta način komuniciranja, saj pogosto oglašujejo preko medijev, kot so radio, televizija, tiskani mediji ... Z oglaševanjem želi organizacija potrošnike na čim bolj privlačen način obvestiti o zanimivosti svojih proizvodov oz. dejavnosti, ki jih prireja. Osebno menimo, da danes brez oglaševanja podjetje ali organizacija skoraj ne moreta uspešno delovati. Na vsakem koraku smo v stiku z oglasi, ki so lahko precej agresivni, kar pa ni dovolj za uspešno prodajo. Pomembno je, da so sporočila jasna in razumljiva skupini, ki jo organizacija določi kot ciljno. S strani organizatorjev iger na srečo torej ne moremo pričakovati, da bodo oglaševali z namenom spodbujanja zanimanja mladoletnih oseb.

8 ODGOVORNO IGRALNIŠTVO

Iz določb Zakona o igrah na srečo izhaja skrb države, da se igre na srečo izvajajo v urejenem in nadzorovanem okolju, da se zagotavlja varstvo potrošnikov in javni red, zaradi narave dejavnosti iger na srečo pa je potrebno posvetiti posebno skrb tudi udeležencem iger na srečo oziroma igralcem, da se prepreči njihovo odvisnost od iger na srečo in s tem povezane posledice zanje, za njihove družine in celotno družbo (<http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov.si>).

Poudariti moramo, da je zakonodaja s sprejetjem Zakona o igrah na srečo primerno poskrbela za varstvo igralcev. Tako iger na srečo ne more izvajati vsakdo, saj je potrebna pridobitev koncesije za izvajanje iger na srečo, katere izdaja je strogo nadzorovana. Torej je misel, da igre na srečo s strani države nimajo zakonske podlage, popolnoma neresnična.

8.1 SAMOPREPOVEDI

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o igrah na srečo (ZIS-C), ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 10/10 in je pričel veljati: 27. 2. 2010, je v spremenjenem 9. členu uredil tudi samoprepoved. Spremenjeni člen se glasi:

9. člen

Igralec torej lahko od gospodarske družbe, ki je pridobila koncesijo za prirejanje posebnih iger na srečo v igralnici ali igralnem salonu, s pisno izjavo zahteva, da mu za najmanj šest mesecev in največ tri leta prepove udeležbo pri igrah na srečo (v nadaljnjem besedilu: samoprepoved). V obdobju samoprepovedi igralec pisne izjave o samoprepovedi ne more preklicati. Igralec mora biti opozorjen na posledice samoprepovedi. Samoprepoved velja na celotnem območju Republike Slovenije (<http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov.si/pageuploads/sporocila/Samoprepoved-ZIS-C.pdf>).

Ob obisku igralnice je zahtevana predložitev osebne dokumenta, s katero se oseba identificira ter privoli v uporabo osebnih podatkov, ki so strogo varovani s strani Zakona o varstvu osebnih podatkov. S tem je zaščitena tudi mlajša populacija, saj je najnižja starostna omejitev vstopa v igralnice v Sloveniji 18. let. Zakonsko si vsak igralec lahko izda prepoved vstopa, ki pa ne velja le za določeno, ampak za vse igralnice v državi. Koncesionar izdajatelja samoprepovedi obvesti o posledicah (samoprepovedi ni mogoče izbrisati, podatki se hranijo za namene preprečevanja odvisnosti). Zakonodaja je urejena na nacionalni ravni.

9 POZITIVNE STRANI IGER NA SREČO

Ne moremo mimo dejstva, da so igre na srečo tema, ki pri veliki večini povzroča neodobravanje in ima dokaj negativen prizvok. Vprašati pa se moramo, ali je odvisnost od iger za denar res vse, kar prinašajo. Nikakor...

Igre na srečo so že od samega začetka namenjene zabavi in sprostitvi. Zmotno je mišljenje, da je vsak, ki se občasno zabava na ta način, odvisnik. V ta kontekst lahko za primerjavo postavimo odvisnost od alkohola. Je potem vsak, ki občasno spiže kozarec piva, alkoholik? Neprimerno je tudi obtoževanje, da se s temi igrami »denar meče skozi okno«. Tako kot nekatere druge vrste zabave tudi ta zahteva finančni vložek, ki pa je odvisen od vsakega posameznika. Nekateri to vrsto zabave izkoristijo kot preživljanje prostega časa, ki ga namenijo druženju.

Povzamemo lahko, da (npr. igralnice) veliko pripomorejo k pozitivnemu ekonomskemu razvoju in promociji turizma, povečujejo državne dohodke (od tega imajo korist tudi humanitarne organizacije) in ustvarjajo nova delovna mesta. Igralni centri poleg iger na srečo ponujajo tudi druge vrste sprostitev, kot so ples, glasbeni nastopi, bogata kulinarična ponudba ...

Igre v različnih oblikah so ljudem nekako prirojene. Z njimi se srečujemo od rojstva skozi celo zgodovino. Že iz starega Rima je znan rek »Kruha in iger«, kar pomeni, da je ljudstvo že takrat igre enačilo s kruhom, ki velja za vir preživetja. Ljudje imajo prav tako radi blišč in žvenket žetonov v igralnicah, radi se predajajo občutku, ki jih prevzema ob čakanju na izžrebano številko v loterijski igri, prav tako veseli odpirajo hitre srečke, in pomembno je dejstvo, da udeleženci niso vedno v izgubi.

V tem ni popolnoma nič negativnega, saj zabavo vidi vsak na svoj način. Rečemo lahko, da so igre na srečo dobrodošle, dokler jih spremljata zmernost in razum.

10 RAZISKAVA IN INTERPRETACIJA ANKETE

Drugi del diplomskega dela je namenjen raziskovanju. Dejstvo je, da so raziskave tega tipa pogosto lahko nerealne, saj ne moremo zagotoviti resničnosti pridobljenih podatkov.

Anketiranje je bilo izvedeno na podlagi vnaprej pripravljenega vprašalnika zaprtega tipa s ponujenimi odgovori (Priloga 1). Opravljeno je bilo v času od 15. maja do vključno 27. maja 2011, sodelovalo pa je 50 neznanih anonimnih anketirancev, 25 moški in 25 žensk, starih od 18 do 74 let. Izbrani so bili naključno.

10.1 NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Namen naše raziskave je ugotoviti, koliko se anketiranci dejansko predajajo igranju iger na srečo ter koliko so seznanjeni z obstojem organizacij za preprečevanje odvisnosti. Zanima nas resničnost trditve, da obstaja določen vzorec ljudi, ki je bolj dovzeten za tovrstne igre. Ta se je po naših raziskavah pokazala za neresnično, vsekakor pa vzrok temu gotovo premajhna starostna raznolikost anketiranih.

10.2 PREDSTAVITEV REZULTATOV ANKETIRANJA

SPOL ANKETIRANIH

spol anketiranih	število	odstotek
moški	25	50 %
ženske	25	50 %

Tabela 2: Spol anketirancev (VIR: Lastna raziskava, 2011)

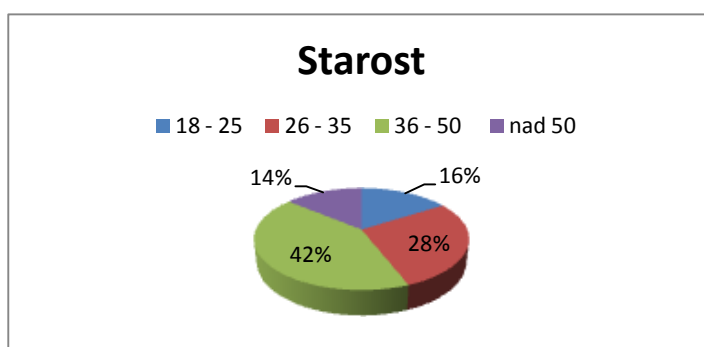
Graf 1: Spol anketiranih (VIR: Lastna raziskava, 2011)

V anketi je sodelovalo 50 naključnih anketirancev, od tega 25 moških in 25 žensk. Vsem je bila zagotovljena popolna anonimnost.

STAROST

starost	število	odstotek
18 – 25	8	16 %
26 – 35	14	28 %
36 – 50	21	42 %
nad 50	7	14 %

Tabela 3: Starost anketiranih (Vir: Lastna raziskava, 2011)

Graf 2: Starost aketiranih (VIR: Lastna raziskava, 2011)

V raziskavah prevladujejo anketiranci, stari od 36 do 50 let (teh je kar 42 %). Sledi starostna skupina 26 do 35 let (28 %) ter 18 – 25 let (16 %). Najmanj (14 %) je starejših od 50 let.

STOPNJA IZOBRAZBE

stopnja izobrazbe	število	odstotek
osnovnošolska	0	0 %
srednješolska	30	60 %
višješolska	17	34 %
visokošolska	3	6 %

Tabela 4: Stopnja izobrazbe (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 3: Stopnja izobrazbe (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Večina anketiranih, 60 %, ima končano srednješolsko izobrazbo, nekaj manj (34 %) visokošolsko, samo trije anketirani pa so kot stopnjo izobrazbe navedli visoko šolo. Osnovnošolske izobrazbe ni obkrožil nihče izmed sodelujočih.

ALI STE V ZADNJEM LETU IGRALI KATERO OD IGER NA SREČO?

odgovor	število	odstotek
da	27	54 %
ne	23	46 %

Tabela 5: Igranje iger na srečo v zadnjem letu (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 4: Igranje iger na srečo v zadnjem letu (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Glede na raziskavo je igre na srečo v zadnjem letu igralo nekaj več kot polovica anketiranih (54 %). Skozi diplomsko delo smo ugotovili, da obstaja več vrst iger na srečo, torej iz tega podatka ne moremo izluščiti dejstva, ali je šlo v teh primerih za bežen preizkus sreče pri kateri izmed iger, ali so se anketiranci s pritrdilnimi odgovori dejansko prepogosto vdajali igram za denar. Predvidevamo pa, da je šlo pri večini skoraj gotovo za igre, s katerimi so prišli bežno v stik in njihov namen igranja ni bil dobiček astronomske vsote ali glavne nagrade.

ALI STE ŽE KDAJ OBISKALI KATERO IZMED IGRALNIC?

odgovor	število	odstotek
da	18	36 %
ne	32	64 %

Tabela 6: Obisk igralnic (VIR: Lastna raziskava, 2011)

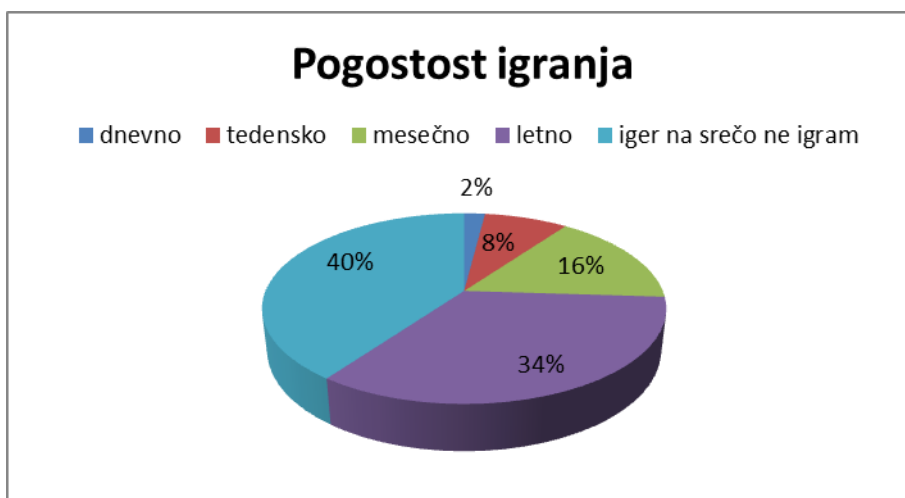
Graf 5: Obisk igralnic (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Poudarek vprašanja je predvsem na obisku igralnic. Kljub temu da je igralnice obiskalo 36 % anketiranih, gre tukaj lahko tudi za obisk z vzrokom ogleda zabavnega programa ali koncerta, ki je bil organiziran v sklopu igralnice. Tako nam ta podatek ne da razvidnega odgovora, ali je šlo tudi za igranje iger na srečo. Igralnice nudijo veliko vrst zabave in sprostitve, čeprav so njihova prioriteta igre na srečo. Iz tega vidika vstop gosta v igralnico ni nujno povezan s preizkušanjem sreče. S kakšnim namenom pa so anketirani v igralnico vstopili, s samim vprašanjem ni bilo izpostavljeno.

KAKO POGOSTO IGRATE IGRE NA SREČO?

odgovor	število	odstotek
dnevno	1	2 %
tedensko	4	8 %
mesečno	8	16 %
letno	17	34 %
iger na srečo ne igram	20	40 %

Tabela 7: Pogostost igranja (VIR: Lastna raziskava, 2011)

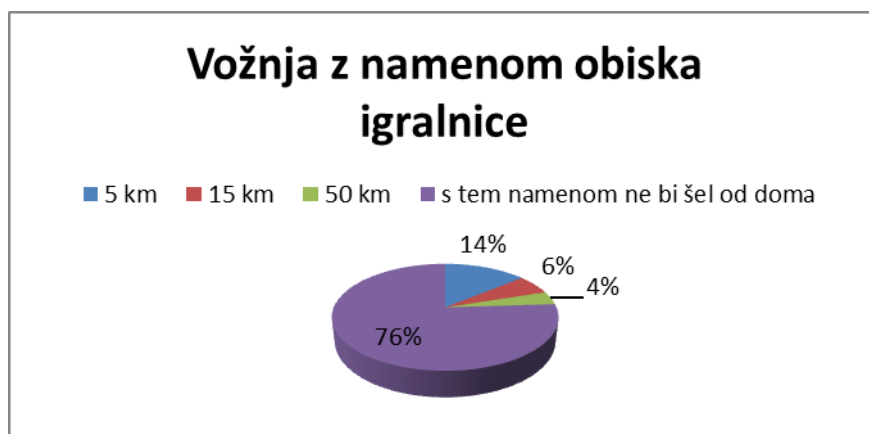
Graf 6: Pogostost igranja (VIR: Lastna raziskava, 2011)

40 % vprašanih iger na srečo ne igra nikoli, 34 % vsaj enkrat letno. 6 % anketiranih srečo preizkuša mesečno, 8 % tedensko, 2 % pa vsak dan. Zopet iz vprašanja ni razvidno, za kakšne igre gre. Teoretično torej lahko predpostavimo, da 2 % vprašanih, ki trdijo, da srečo preko iger preizkušajo dnevno, dejansko vsak dan mimogrede kupijo kakšno hitro srečko ali igra kakšno drugo igro z minimalnim vložkom. Torej kljub pogostosti igranja ne moremo trditi, da gre v teh primerih za visoke vložke ali za preveč časa, namenjenega igranju, in smo še vedno daleč od odvisnosti.

KAKO DALEČ OD DOMA STE SE PRIPRAVLJENI PELJATI Z NAMENOM OBISKA IGRALNICE?

odgovor	število	odstotek
5 km	7	14 %
15 km	3	6 %
50 km	2	4 %
s tem namenom ne bi šel od doma	38	76 %

Tabela 8: Vožnja z namenom obiska igralnice (VIR: Lastna raziskava, 2011)

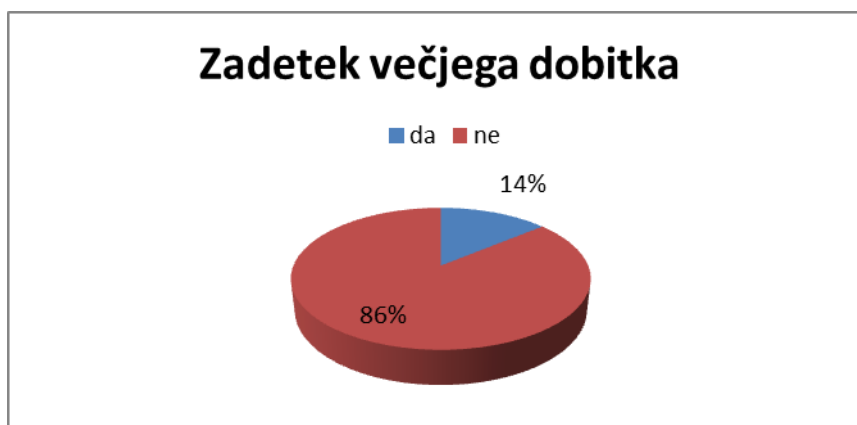
Graf 7: Vožnja z namenom obiska igralnice (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Večina anketiranih (76 %) ne bi šla od doma z namenom obiska igralnice, 2 osebi bi se peljali tudi v 50 km oddaljeno igralnico. 10 oseb bi s tem namenom prevozilo od 5 do 15 km. Če bi vprašanju postavili še dodatno vprašanje, koliko kilometrov bi prevozili z namenom obiska glasbene prireditve, ki jo igralnica prireja, bi bila slika odgovorov gotovo drugačna. Vendar bi skoraj zagotovo tudi ob kakšnem drugem namenu obiska igralnice večina poizkusila srečo vsaj z manjšim vložkom v igro.

STE ŽE KDAJ ZADELI VEČJI DOBITEK?

odgovor	število	odstotek
da	7	14 %
ne	43	86 %

Tabela 9: Zadetek večjega dobitka (VIR: Lastna raziskava, 2011)

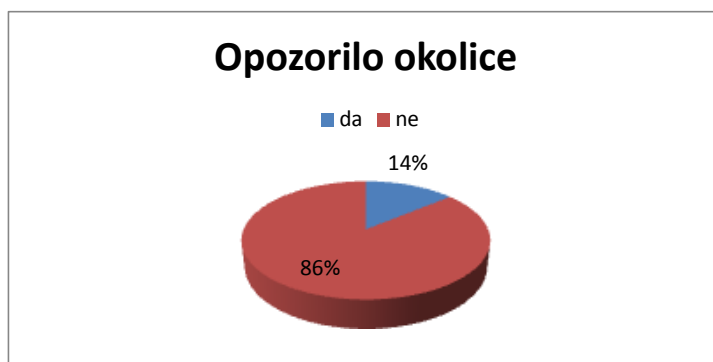
Graf 8: Zadetek večjega dobitka (Vir: Lastna raziskava, 2011)

Na vprašanje, ali so že kdaj zadeli večji dobitek, je 86 % odstotkov anketiranih odgovorilo negativno, 14 % pa jih je imelo več sreče, saj se jim je igranje na srečo obrestovalo. Predvidevamo, da gre v tem primeru za različen pogled posameznikov, kaj pravzaprav ocenjujejo za večji dobitek. Vsekakor oseba, ki čisto po naključju zadene malo večjo vsoto, to vidi kot velik dobitek. V nasprotju z njimi pa oseba, ki igra z namenom hitre obogatitve, isti znesek vidi kot minimalen dobiček.

VAS JE ŽE KDO OD BLIŽNJIH OPOZORIL, DA SE IGRAM NA SREČO PREVEČ POSVEČATE?

odgovor	število	odstotek
da	7	14 %
ne	43	86 %

Tabela 10: Opozorilo okolice (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 9: Opozorilo okolice (VIR: Lastna raziskava, 2011)

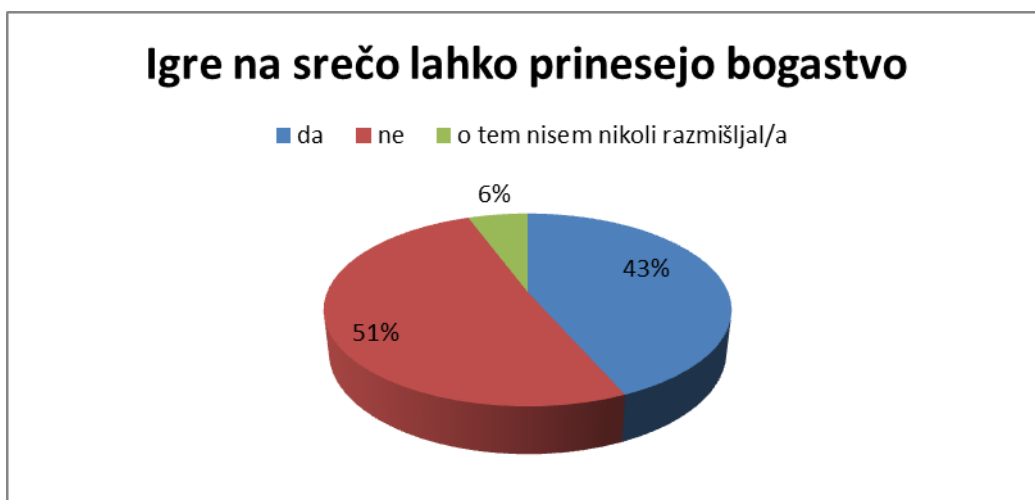
14 % sodelujočih je bližnja okolica že opozorila, da s preizkušanjem sreče preko iger za denar pretiravajo, 86 % je odgovorilo nikalno. V predhodnih raziskavah smo ugotovili, da igralci svojo strast do igre večinoma skrivajo in tajijo, torej tudi v tem primeru ne moremo zagotovo trditi, da 43 vprašanih, ki trdijo, da jih okolica ni opozorila na pretirano igranje, nima težav z odvisnostjo. Teoretično je torej lahko katera izmed teh oseb dejansko odvisna od iger za denar, le da to dejstvo okolici dobro prikriva. Iz drugega vidika gledano pa prav tako lahko katera izmed sedmih oseb, ki jih je okolica že opozorila, dejansko igra za minimalne vložke, vendar o tem toliko govorijo, da v očeh okolice izpadejo odvisniki.

VERJAMETE, DA SE DA Z IGRAMI NA SREČO NA LAHEK IN HITER NAČIN OBGATETI?

odgovor	število	odstotek
da	20	43 %
ne	27	51 %
o tem nisem nikoli razmišljal/a	3	6 %

Tabela 11: Igre na srečo lahko prinašajo bogastvo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

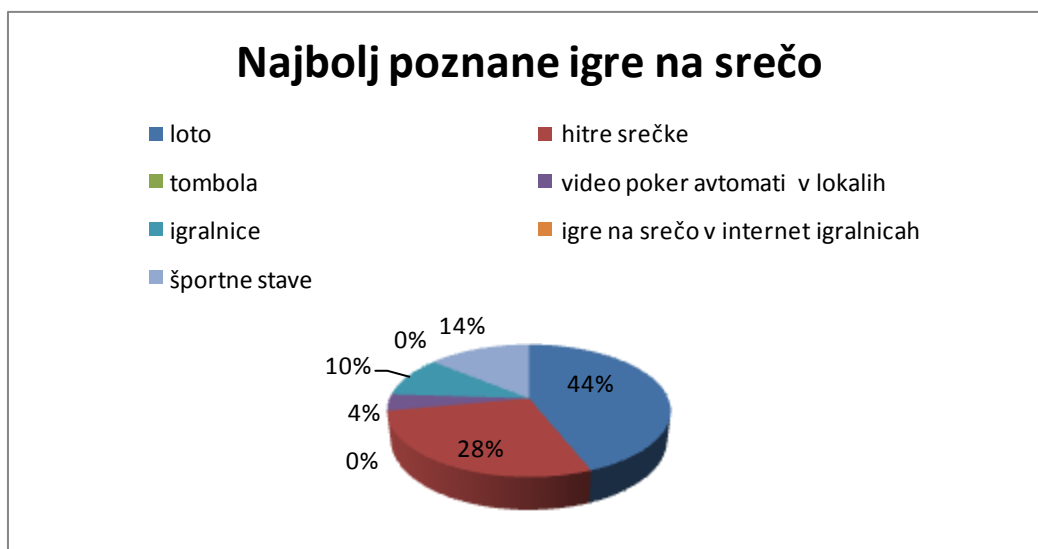
Graf 10: Igre na srečo lahko prinašajo bogastvo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Nekaj manj kot polovica vseh anketiranih (43 %) verjame, da se z igranjem iger na srečo lahko na hiter in lahek način obogati. 51 % jih v to ne verjame, 6 % pa jih o vprašanju nikoli ni razmišljalo. Dejstvo je, da igre na srečo dejansko lahko prinesejo bogastvo, vseeno pa je rizično pretirano stremeti k temu cilju. Vsem so znane igre, katerih izkupički so res astronomsko visoki, možnost dobitka pa je minimalna, čeprav ne smemo zatajiti dejstva, da vendarle nekdo na račun tega dobička obogati.

KATERA IZMED IGER NA SREČO VAM JE NAJBOLJ POZNANA?

odgovor	število	odstotek
loto	22	44 %
hitre srečke	14	28 %
tombola	0	0 %
video poker avtomati v lokalih	2	4 %
igralnice	5	10 %
igre na srečo v internet igralnicah	0	0 %
športne stave	7	14 %

Tabela 12: Najbolj znane igre na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 11: Najbolj znane igre na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Največ anketiranih (44 %) pozna igro loto, sledijo hitre srečke (28 %). Nekaj manj sodelujočim so najbolj znane športne stave (14 %), igralnice (10 %) in video poker avtomati v lokalih (4 %). Nihče na prvo mesto najbolj znanih iger ni uvrstil tombola in iger na srečo v internet igralnicah. Zaradi razširjenosti internetne mreže so tako imenovane internet igralnice že precej izrinjene iz kroga iger na srečo, saj ima dostop do te vrste iger vsak posameznik dejansko iz svojega doma. Gledano s tega stališča nas ne preseneča dejstvo, da je poleg tombola najslabše znana.

ALI VERJAMETE V ODVISNOST OD IGER NA SREČO?

odgovor	število	odstotek
da	41	82 %
ne	0	0 %
o tem nisem nikoli razmišljal/a	9	18 %

Tabela 13: Seznanjenost o zasvojenosti z igrami na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

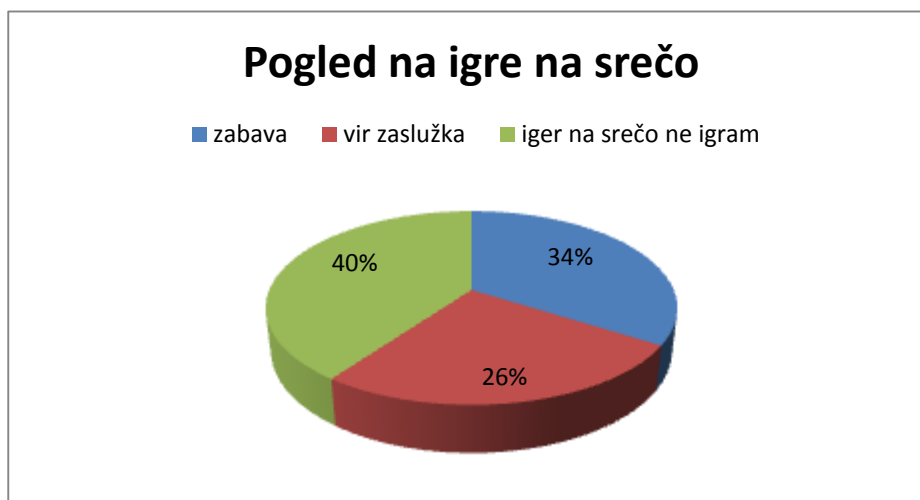
Graf 12: Seznanjenost o zasvojenosti z igrami na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

82 % anketiranih verjame v odvisnost od iger na srečo, 18% pa jih o tem ni nikoli razmišljalo. Nihče ni navedel, da v tovrstno odvisnost ne verjame. Iz pridobljenega podatka je razvidno, da organizatorji iger na srečo dejansko dovolj opozarjajo na možnost odvisnosti oz. je o tem na splošno dovolj govora. Veliko bolj zastrašujoč bi bil podatek, če bi bil odstotek tistih, ki v odvisnost od iger na srečo verjame, nizek.

IGRE NA SREČO VIDIM KOT:

odgovor	število	odstotek
zabavo	17	34 %
vir zaslužka	13	26 %
iger na srečo ne igram	20	40 %

Tabela 14: Pogled na igre na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 13: Pogled na igre na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

34 % vseh sodelujočih igra igre za denar zgolj zaradi zabave, 26 % pa jih v tem vidi vir zaslužka. 40 % se igranja ne poslužuje in se iz tega razloga niso opredelili o prejšnjih dveh možnosti odgovorov. Prvi in glavni namen iger za denar je dejansko zabava in način sprostitve. Nekaj manj kot polovica anketiranih ima na igre tudi resnično takšen pogled. Malo bolj zastrašujoč je rezultat preostalih 26 % vprašanih, ki odkrito priznavajo, da v igrah vidijo vir dodatnega zaslužka. Vendar še vedno ni vzroka za preplah, če imajo do slednjih zmeren odnos.

KOLIKO STE SEZNANJENI Z ORGANIZACIJAMI, NAMENJENIMI ODVISNIKOM OD IGER NA SREČO?

odgovor	število	odstotek
te organizacije so mi dobro znane	0	0 %
slišal/a sem že, da obstajajo	17	34 %
še nisem slišal/a, da sploh obstajajo	33	66 %

Tabela 15: Seznanjenost z obstojem organizacij, namenjenim odvisnikom od iger na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 14: Seznanjenost z organizacijami, namenjenim odvisnikom od iger na srečo (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Večina (66 %) jih še nikoli ni slišala za organizacije, ki pomagajo odvisnikom izstopiti iz začaranega kroga, 34 % pa so o obstoju le-teh seznanjeni. Nikomur od naključno izbranih organizacije niso dobro znane. Rezultata ne moremo kar takoj označiti s trditvijo, da so iz tega stališča organizacije za odvisnike od iger na srečo slabo promovirane. Lahko da so vsi, ki so odgovorili nikalno, za slednje dejansko slišali, vendar se jim niso vtisnile v spomin. Z gotovostjo lahko trdimo, da prevladujejo organizacije, ki se ukvarjajo z drugimi vrstami odvisnikov, torej so s tega stališča organizacije za pomoč odvisnikom od iger na srečo bolj v ozadju, kar pa ne pomeni, da se o njih premalo govori.

ALI POZNATE KOGA, KI JE ODVIŠEN OD IGER NA SREČO?

odgovor	število	odstotek
da	9	18 %
ne	41	82 %

Tabela 16: Poznanstvo zasvojenih s strani anketiranih (VIR: Lastna raziskava, 2011)

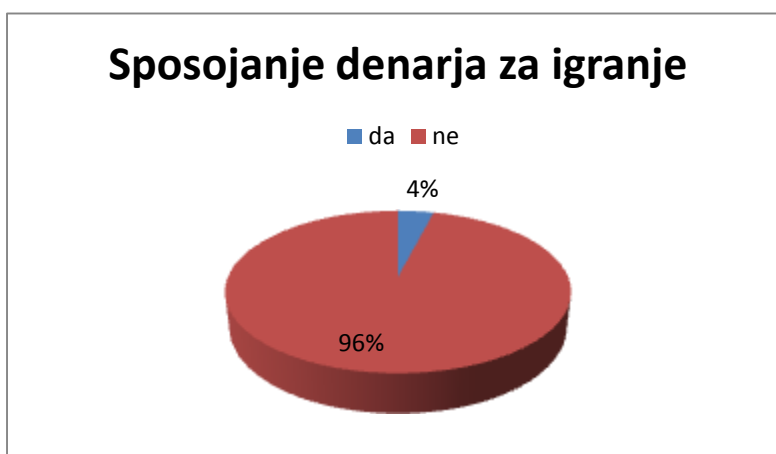
Graf 15: Poznanstvo zasvojenih s strani anketiranih (VIR: Lastna raziskava, 2011)

18 % vprašanih pozna ljudi, ki so zasvojeni z igrami na srečo. To se lahko razume tudi kot dejstvo, da se zavedajo težav znanca. 82 % takih ljudi ne pozna oz. ne vedo, da se kdo sooča s to odvisnostjo. Poudariti moramo, da odvisnike od iger na srečo težko prepoznamo, torej pri tem vprašanju anketirani težko z gotovostjo apelirajo na katerega od ponujenih odgovorov.

STE SI KDAJ SPOSODILI DENAR ZA IGRANJE?

odgovor	število	odstotek
da	2	4 %
ne	48	96 %

Tabela 17: Sposojanje denarja za igranje (VIR: Lastna raziskava, 2011)

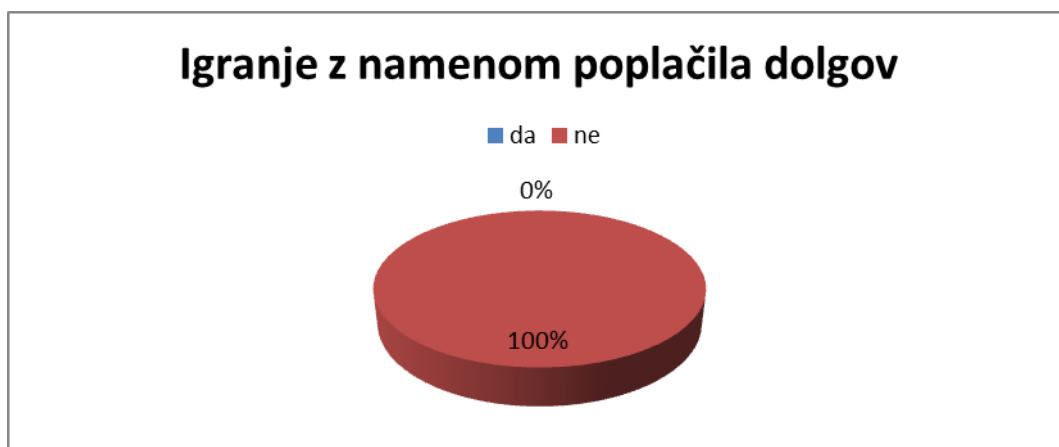
Graf 16: Sposojanje denarja za igranje (VIR: Lastna raziskava, 2011)

4 % vprašanih si je že izposodilo denar, ki so ga porabili za igre na srečo. 96 % tega ni nikoli storilo. Teh 4 % anketiranih pa ne uvrščamo med odvisnike. Teoretično so si lahko izposodili denar za nakup srečke, ker ga v tistem trenutku niso imeli pri sebi. V tem primeru je šlo lahko za manjši znesek, vendar se pritrditev odgovora dejansko ujema z vprašanjem, če so si kdaj izposodili denar za igranje.

ALI STE KDAJ IGRALI Z NAMENOM, DA BI POPLAČALI DOLGOVE?

odgovor	število	odstotek
da	0	0 %
ne	50	100 %

Tabela 18: Igranje z namenom poplačila dolgov (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Graf 17: Igranje z namenom poplačila dolgov (VIR: Lastna raziskava, 2011)

Nihče od anketiranih nikoli ni igral z namenom, da bi s priigranim denarjem poplačal dolgove. To je izredno zadovoljiv rezultat, saj je to dejanje gotovo eden izmed najočitnejših pokazateljev odvisnosti od iger na srečo.

10.3 KRATEK POVZETEK RAZISKAVE

Raziskava je pokazala, da se anketirani načeloma zavedajo možnosti odvisnosti od iger na srečo. Podatek je razveseljiv, saj iz tega lahko povzamemo, da prireditelji iger v zadostni meri opozarjajo na učinke prekomernega igranja.

Veliko število ljudi igre na srečo še vedno vidi kot vir zabave in sprostitve. Igranju se ne predajajo z namenom poplačila morebitnih dolgov, ampak imajo na to stvaren pogled. Vpliv iger za denar je dandanes sicer močno razširjen, pomembno pa je dejstvo, da si znamo postaviti mejo, ki je ne prestopimo.

Rezultati kažejo, da med anketiranimi glede na spol, starost in izobrazbo ne obstaja skupina ljudi, ki bi jo po naših raziskavah lahko označili za tvegano.

11 ZAKLJUČEK

V uvodu diplomskega dela smo izpostavili bistveno problematiko celotne raziskave, ki temelji na odnosih med odvisniki od iger na srečo in terapevti. Potrdimo lahko, da je tako verbalna kot neverbalna komunikacija gotovo ključnega pomena in je ravno od slednje rezultat zdravljenja najbolj odvisen. Pomembno je, da si odvisnik prizna, da je od iger na srečo odvisen in si poišče primernega terapevta. Spoznali smo, da vsi terapevti niso primerni, saj je poleg zahtevane izobrazbe pomembna tudi motivacijska in ne le strokovna podpora. Med časom poteka zdravljenja je zaželeno sodelovanje celotne družine, saj tako kot odvisnik tudi svojci potrebujejo pomoč. Zdravljenje odvisnosti od iger na srečo je podobno kot zdravljenje od drugih vrst odvisnosti dolgotrajno in se nikakor ne konča z zadnjo terapijo pri terapevtu. Bolezen je trajna in odvisnik se z njo lahko spopada celo življenje.

Menimo, da odvisnost od iger na srečo ne prinaša samo finančnega propada, kljub temu da je ta dejavnik kratkoročno najočitnejši. K dolgotrajnejšim posledicam lahko prištejemo hude psihične posledice, ki velikokrat pripeljejo da razpada družin ali v hujši obliki celo do samomora.

Izpostavili bi nekaj ključnih dejavnikov, ki lahko vplivajo na zasvojenost. Že v mladosti starši otrokom s svojimi dejanji ali razmišljanjem nehote dajo občutek, da je edino denar ta, ki v življenju nekaj šteje. Vpliv ima lahko tudi družba, ki ljudi ocenjuje skozi finančni vidik, ali se sami predajajo prekomernemu igranju in nezavedno za sabo v začarani krog potegnejo svoje bližnje. Odvisniki so večinoma labilne osebe, ki živijo v svojem namišljenem svetu, ali jih zaslepi mišljenje, da se vsak poizkus sreče preko iger za denar enkrat obrestuje.

Organizatorji iger na srečo v zadostni meri opozarjajo na problematiko, povezano z možnostjo zasvojenosti, do katere igranje lahko pripelje. Smisel iger na srečo je v prvi vrsti še vedno zabava ter sprostitev in nikakor ne moremo vsakega, ki občasno poizkusi srečo preko iger, uvrstiti med odvisnike.

12 VIRI IN LITERATURA

Knjige:

- Rozman S. (1998). *Peklenska gugalnica*. Ljubljana: Vale-Novak.
- Trček J. (1994). *Medsebojno komuniciranje in kontaktna kultura*. Ljubljana: Didakta.
- Heineman M. (2008). *Ko zaigraš še zadnjo srajco*. Ljubljana: šola retorike.

Spletne strani:

- <http://sl.wikipedia.org> (22. 5. 2011)
- <http://www.casinocezar.si/index> (15. 5. 2011)
- <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi> (1. 6. 2011)
- <http://www.unpis.gov.si/fileadmin/unpis.gov.si> (5. 6. 2011)
- <http://www.zd-go.si/index> (15. 5. 2011)
- <http://www.zd-go.si/index> (9. 6. 2011)
- <http://www.premagal.si> (5. 6. 2011)
- <http://www.zd-mb.si/fileadmin/OsebneStrani/MilosZidanik/> (10. 6. 2011)
- <http://www.poslovni-bazar.si> (10. 6. 2011)

13 PRILOGE

Moje ime je Tina Veber in sem študentka Višje strokovne šole B & B, smer poslovni sekretar. Šolanje se bliža koncu, zato bi pri izdelavi diplomskega dela z naslovom Psihološki vidik odvisnosti od iger na srečo potrebovala vašo pomoč. Anketni vprašalnik je anonimen, odgovori pa bodo uporabljeni izključno za raziskavo, vključeno v diplomsko delo.

Za sodelovanje se vam lepo zahvaljujem!

Spol:

- a. ženski
- b. moški

Starost:

- a. 18 – 25
- b. 26 – 35
- c. 36 – 50
- d. Nad 50

Stopnja izobrazbe:

- a. osnovnošolska
- b. srednješolska
- c. višješolska
- d. visokošolska

1. Ali ste v zadnjem letu igrali katero od iger na srečo?

- a. da
- b. ne

2. Ali ste že kdaj obiskali katero izmed igralnic?

- a. da
- b. ne

3. Kako pogosto igrate igre na srečo?

- a. dnevno
- b. tedensko
- c. mesečno
- d. letno

e. iger na srečo ne igram

4. Kako daleč od doma ste se pripravljani peljati z namenom obiska igralnice?

- a. 5 km
- b. 15 km
- c. 50 km
- d. s tem namenom ne bi šel od doma

5. Ste že kdaj z zadeli večji dobiček?

- a. da
- b. ne

6. Vas je že kdaj kdo od bližnjih opozoril, da se igram na srečo preveč posvečate?

- a. da
- b. ne

7. Verjamete, da se da z igrami na srečo na hiter in lahek način obogateti?

- a. da
- b. ne
- c. o tem nisem nikoli razmišljal/a

8. Katera izmed iger na srečo vam je najbolj znana?

- a. loto
- b. hitre srečke
- c. tombola
- d. video poker avtomati v lokalih
- e. igralnice
- f. igre na srečo v internet igralnicah
- g. športne stave

9. Verjamete v odvisnost od iger na srečo?

- a. da
- b. ne
- c. o tem nisem nikoli razmišljal/a

10. Igre na srečo vidim kot:

- a. zabavo

- b. vir zaslužka
  - c. iger na srečo ne igram
- 11. Koliko ste seznanjeni z organizacijami, namenjenim odvisnikom iger na srečo?**
- a. te organizacije so mi dobro poznane
  - b. slišal/a sem že, da obstajajo
  - c. še nisem slišal/a, da sploh obstajajo
- 12. Ali poznate koga, ki je odvisen od iger na srečo?**
- a. da
  - b. ne
- 13. Ste si kdaj izposodili denar za igranje?**
- a. da
  - b. ne
- 14. Ali ste kdaj igrali z namenom, da bi poplačali dolgove?**
- a. da
  - b. ne

13.1 INTERVJU S TERAPEVTKO

V diplomsko delo je vključen intervju z znano slovensko terapevtko dr. Sanjo Rozman, ki je tudi predsednica društva in vodja terapevtskega programa Sprememba v srcu. To je nevladna organizacija, v kateri se združujejo ljudje, ki se zdravijo zaradi nekemičnih odvisnosti, z namenom, da bi si pomagali pri zdravljenju in rehabilitaciji zaradi bolezni odvisnosti ter delovali preventivno.

1. Kakšen je Vaš osebni pogled na igre na srečo? Mislite, da je škodljivo tudi občasno igranje z majhnimi zneski?

Ne gre za škodljivost na splošno, zasvojenost je sistem, ki nastaja dlje časa in trajno spremeni možgane/vedenje ljudi. Dejstvo je, da 10 % izpostavljenih postane zasvojenih, zato je tveganje veliko, posebno bi posvarila ljudi s pozitivno družinsko anamnezo in drugimi zasvojenostmi ...

2. Približno koliko se jih na Vas obrne z željo po pomoči?

Hazarderjev cca 1 mesečno, vseh cca 10 mesečno. Od tega niso vsi še "zreli" za resnično spremembo.

3. Lahko navedete v odstotkih, koliko zdravljenj je uspešnih?

Večina tistih, ki se vključijo v program, uspe ob vstopu vzpostaviti in vzdržati večletno abstinenco, brez pomembnih recidivov. Ker je bolezen trajna, bi morali po odhodu najti drugo obliko pomoči (GA skupine).

4. Pomagate tudi svojcem tovrstnih odvisnikov?

Hazarderjev ne vzamem v terapijo brez svojcev. Imela sem že primer, ko sta hazardirala oba, mož in žena, kot svojec je prišla odrasla hči. Držali so abstinenco eno leto, potem so izstopili in predvidevam, da so recidivirali.

5. Zdravljenje poteka individualno ali v skupinah?

Zdravljenje zasvojenosti brez skupine si ne morem predstavljati. Občasno se s kom pomenim individualno, glede na potrebo.

6. Se kdaj zgodi, da kateri od zasvojenih zaradi nevzdržne želje po igranju predčasno prekine zdravljenje?

To se dogaja kar naprej in je del definicije zasvojenosti ...

7. Poteka zdravljenje anonimno?

V skupini se poznamo po imenih in priimkih, zdravljenec sam odloči, koliko osebnega bo povedal. Navzven smo zavezani za varovanje osebnih podatkov.

8. Ste imeli v svoji praksi že primer mladoletnega odvisnika?

Nekaj jih je prišlo s starši na posvet, vendar z mladostniki ne delam. V takem primeru bi vzela v zdravljenje starša, otroka pa bi napotila drugam.